

Presentació

La ciutat de Barcelona es defineix a si mateixa com una ciutat de drets, és a dir, que es reconeix per la seva defensa dels drets fonamentals per a tothom. Internacionalment, Barcelona va encapçalar el procés d'elaboració de la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat, procés que es va iniciar amb la signatura del Compromís de Barcelona el 17 d'octubre de 1998 per les ciutats assistents a la Conferència Europea de Ciutats pels Drets Humans. Localment, un seguit de mesures com la constitució de la Regidoria de Drets Civils, la creació de l'Observatori de Drets Humans de Barcelona, l'impuls de la figura de la Síndica de Greuges de Barcelona i la propera aprovació de la Carta de Ciutadania han enfortit els drets humans a la ciutat.

Si seguim el que diu la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat, la necessitat de la intervenció activa de les ciutats en l'àmbit de la promoció i la protecció dels drets humans es justifica per tres grans raons. La primera són les dificultats existents per fer efectius els drets recollits en diversos instruments internacionals com la mateixa Declaració Universal dels Drets Humans o la Carta Social Europea. Les autoritats municipals, aprofitant la seva posició de proximitat respecte a la quotidianitat de les persones, poden i han de tenir un paper important en la garantia d'aquest tipus de drets. La segona raó rau en el fet que, en l'actualitat, la gran majoria de la població es concentra en espais urbans

i que aquesta tendència tendirà a reforçar-se en el futur. Tal com afirma la Carta, «la ciutat és, avui, l'espai de totes les trobades i, per tant, de totes les possibilitats», però «també és el terreny de totes les contradiccions i de tots els perills: en l'espai urbà de fronteres incertes apareixen totes les discriminacions arrelades a l'atur, la pobresa, el menyspreu de les diferències culturals, mentre que, alhora, s'esbossen i es multipliquen pràctiques cíviques i socials de solidaritat». L'exercici dels drets humans, per tant, no pot entendre's fora de l'àmbit de les ciutats, on avui es produeix la gran majoria de les relacions socials, de solidaritat i de discriminació. Per últim, la mateixa dinàmica d'urbanització de la població mundial i les transformacions de l'àmbit urbà exigeixen precisar el significat de certs drets i identificar-ne de nous. Les ciutats poden i han de tenir un paper important en la formulació i la promoció dels anomenats «drets emergents», com el dret a la tranquil·litat o el dret a les possibilitats d'intercanvi i de lleure, entre altres.

El número de *Barcelona Societat* que teniu a les mans reflexiona sobre tot plegat a partir de mirades molt diverses, però sempre unides pel mateix fil conductor: la reflexió sobre el paper de la ciutat com a promotora i garant dels drets humans. Diversos articles ens ofereixen una mirada general sobre el significat i l'abast dels drets humans a la ciutat, precisant, per exemple, el contingut de la Carta Europea de Salva-

guarda dels Drets Humans a la Ciutat, analitzant el procés de formulació i de reconeixement dels drets humans emergents i reflexionant sobre el paper de l'educació en la construcció dels drets de ciutadania. Uns altres articles exposen i analitzen diverses iniciatives municipals de promoció i garantia dels drets humans a Barcelona, com la constitució de l'Observatori de Drets Humans, la creació de la Síndica de Greuges o l'elaboració de la Carta de Ciutadania. També es reconeix l'important paper d'altres programes i serveis impulsats per administracions no municipals, com el Servei Especial de Delictes d'Odi i Discriminació de la Fiscalia Provincial de Barcelona, o el Programa de Protecció de Defensors i defensores dels Drets Humans de l'Oficina de Promoció de la Pau i els Drets Humans de la Generalitat de Catalunya. Per últim, un altre grup d'articles fa referència al paper de la societat civil, per exemple en la promoció i garantia dels drets lingüístics i dels drets de participació de la infància, l'atenció a les víctimes del racisme i la xenofòbia i la denúncia d'aquests delictes, o la protecció dels drets dels col·lectius socialment més vulnerables.

En definitiva, aquest número de *Barcelona Societat* no només vol ser una contribució de qualitat al debat sobre el significat dels drets humans a la ciutat, sinó que també vol fer palès que el compromís de defensar-los és compartit entre les institucions públiques i nombroses organitzacions de la societat civil. 🔑